

7 Pamoka. Manipuliacija

4 skyrius B dalis

VERY
VERIFIED

Veikla	Laikas	Instrukcijos ir tikslai
Įvadas	2 minutės	Pasakykite dalyviams, kad šioje pamokoje toliau kalbėsime apie manipuliatyvų turinį žiniasklaidoje. Paaiškinkite, kad ne visi socialinėje žiniasklaidoje besireiškiantys asmenys, kurie dalijasi įrašais, "patiktukais" ir komentarais, yra tikri asmenys, dažnai tai daro botai ir troliai. Paklauskite dalyvių, ar jie žino, kas yra botai ir troliai. Jei kas nors pakelia ranką, paprašykite paaiškinti savais žodžiais. Trumpai tariant - botai yra dirbtinės, automatiškai koordinuojamos paskyros. Troliai yra tikri žmonės, kurie slepiasi po alternatyvia internetine tapatybe ir bando išprovokuoti kitus.
Pažiūrėkite vaizdo įrašą	5 minutės	Pažiūrėkite vaizdo įrašą, kuriame detaliau paaiškinama, kas yra botai ir troliai, bei pateikiami keli patarimai, kaip juos pastebėti. Nuoroda: https://youtu.be/snQ2p09X1_I
Netikros nuotraukos iššūkis	3 minutės	Paprašykite dalyvių užėiti į puslapį, nuoroda: https://www.whichfaceisreal.com/ ir palyginti dviejų žmonių nuotraukas. Paprašykite dalyvių sužaisti tris kartus ir pabandykite išsiaiškinti, ar jie geba atskirti, kuris iš vaizdų yra tikras. "Išmokti" (angl. learn) svetainės skiltyje pateikiami patarimai, ko ieškoti nuotraukoje, siekiant aptikti klastotes.
Kartu panagrinėkite patarimus, kurie padeda atskirti kuris vaizdas tikras, o kuris sugeneruotas automatiškai.	5 minutės	5 - 8 skaidrės

Veikla	Laikas	Instrukcijos ir tikslai
Klausimai padedantys patikrinti faktus	2 minutės	<p>Paminėkite šiuos svarbius klausimus, kuriuos reikia užduoti sau tikrinant faktus:</p> <ul style="list-style-type: none">- Kas pateikė teiginį? Ar teigiantysis turi patirties ir informacijos, kad tai žinotų?- Kokie įrodymai ir šaltiniai buvo pateikti, pagrindžiant savo teiginį? Ar šaltinis iš tikrųjų sako tai, kas yra teigiama?<ul style="list-style-type: none">- Ką sako kiti šaltiniai?
Testas: Įvertink šaltinius	10 minučių	<p>Paprašykite dalyvių atlikti testą „Įvertink šaltinius“, nuoroda: https://veryverified.eu/lt/vienetai/ketvirtas-skyrius/b-dalis-manipuliacija/netikru-ekspertu-nuomone-reklamainiai-straipsniai (Netikrų ekspertų nuomonė ir reklamos skyrius.)</p>
Ar jie yra ekspertai?	2 minutės	<p>Perskaitykite situacijos aprašymą. Socialinis tinklas susijęs su Kinija turintis 500 paskyrų buvo pašalintas iš "Facebook" už netikro biologo iš Šveicarijos - Wilsono Edwardso, teiginių reklamavimą. Įrašė Edvardsas (kuris iš tikrųjų neegzistuoja) teigė, kad JAV kišasi į pastangas surasti Covid-19 ištakas. Vėliau jo pareiškimai buvo iš naujo paskelbti Kinijos valstybinėje žiniasklaidoje.</p>

Veikla	Laikas	Instrukcijos ir tikslai
Patarimai, kaip patikrinti ar žmogus iš tiesų yra srities ekspertas	5 minutės	<p>Perskaitykite sąrašą su patarimais, kaip patikrinti asmens biografijos faktus ir įvertinkite, ar jie tikrai yra ekspertai.</p> <ul style="list-style-type: none">- Jų, kaip eksperto, patirtis: kur jie dirbo ir kiek laiko? Ar galite rasti jų gyvenimo aprašymą?- Jei kas nors yra patikimas ekspertas, tikėtina, kad kitos žiniasklaidos agentūros taip pat naudojo juos kaip šaltinį arba ekspertai patys rašė straipsnius skirtingose žiniasklaidos platformose.- Akademinės knygos, vadovėliai ir jų parašyti straipsniai, taip pat citatų skaičius – kiek kartų kiti ekspertai savo darbuose pridėjo nuorodas į eksperto veikalus. Šią informaciją galima rasti scholar.google.com. Kai ieškote eksperto vardo svetainėje, galite pamatyti, ar ekspertas yra rašęs šia tema ir kiek kitų asmenų įvertino eksperto darbą kaip naudingą.- Organizacijos, kuriai ekspertas atstovauja, reputacija: ar ji atrodo, patikima ir turinti patirtį bei pripažinimą? Ar ekspertas kviečiamas į įvairias konferencijas, diskusijas ir kitus renginius? Ar eksperto ar jo atstovaujamos organizacijos vardas/pavadinimas yra susietas su kokiu nors skandalu, apie kurį buvo kalbama žiniasklaidoje?

Veikla	Laikas	Instrukcijos ir tikslai
Trumpas užsiėmimas	10 minučių	<p>Suskirstykite dalyvius į 3 grupes. Paprašykite jų pasinaudoti patarimais aptartais anksčiau, siekiant atsakyti į šiuos klausimus.</p> <p>1 grupė: Kas yra Paul A. Offit? Kokia yra jo specializacija? Ar tikslinga klausti jo nuomonės apie skiepus?</p> <p>2 grupė: Kas yra Andrejus Spiridonovas? Koks jo išsilavinimas? Jei būtum žurnalistu, ar pasirinktum jį kaip ekspertą, paklausti apie beždžionių raupų protrūkį?</p> <p>3 grupė: Kas yra Katharine Hayhoe? Ar ji dirba gerai žinomoje institucijoje? Ar tikslinga klausti jos nuomonės apie klimato kaitą?</p> <p>Paprašykite po vieną kiekvienos grupės atstovą trumpai pasidalinti savo įžvalgomis ir išvadomis. Pabrėžkite, kad net jei kas nors yra puikus mokslininkas tam tikroje srityje, jie nėra ekspertas visose srityse. Taip pat pabrėžkite, kad visi jie yra labai gerai žinomi ekspertai ir lengva rasti informacijos apie juos. Jeigu kažkas iš tikrųjų yra gerai žinomas ekspertas, niekada neturėtų būti sunku rasti informacijos apie juos.</p>
Testas: Atvejo analizė – Mirtys po Covid-19 skiepo	6 minutės	<p>Pasakykite dalyviams, kad kitas labai dažnai naudojamas manipuliacijos būdas yra klaidingas eksperto nuomonės/šaltinio pateikimas. Paprašykite dalyvių atlikti testą, kuriame bus keli pavyzdžiai.</p> <p>Nuoroda: https://veryverified.eu/lt/vienetai/ketvirtas-skyrius/b-dalis-manipuliacija/faktu-tikrinimas Faktų patikrinimo skyrius</p>
Apibendrinimas	2 minutės	<p>Pasiūlykite dalyviams peržvelgti faktų tikrinimo skyrių, esantį Very Verified svetainėje. Kurse išvardijami keli įrankiai, kurie gali padėti tikrinant faktus. Nuoroda: https://veryverified.eu/lt/vienetai/ketvirtas-skyrius/b-dalis-manipuliacija/faktu-tikrinimas Faktų patikrinimo skyrius</p>